

Dinant in feeststemming

Klinkende Sax-tentoonstelling in Brussel

Tweehonderd jaar geleden werd Adolphe Sax (1814-1894) in Dinant geboren en dat wordt feestelijk herdacht, liefst wereldwijd. Het Maasstadje en het Muziekinstrumentenmuseum in Brussel zijn er alvast klaar voor.

DE STAD VAN SAX

Echt fier zijn ze op hun grote uitvinder, de Dinantesen. Zijn beeltenis is misschien niet echt inspirerend, een licht kalende man met baard, zoals zij er haast allemaal bijliepen in de negentiende eeuw, maar de saxofoon, zijn voornaamste uitvinding, spreekt des te meer aan en is alomtegenwoordig: op uithangborden, als handelslogo, als deurgreep, noem maar op. Zelfs de plaatselijke specialiteit, de taaie Couque de Dinant, is in de vorm van een saxofoon verkrijgbaar. Er staat een reuze-exemplaar op een pleintje. Elders puilen saxofoons en andere instrumenten, samen met onbestemde lichaamsdelen uit een beeld van Félix Roulin.

De blikvanger is evenwel de reeks van achtentwintig bontgeschilderde metershoge saxofoons op de brug die in een lichte boog de Maas overspant. In combinatie met de citadel of de kathedraal op de achtergrond is dit een must voor de amateurfotograaf. Het is eens wat anders dan gekleurde koeien, en naar mijn persoonlijke mening esthetisch beter geslaagd. De sierlijke vorm van het instrument zit daar voor veel tussen. Er zit lichtvoetigheid en vrolijkheid in die installatie.

Minder opvallend, maar een voltreffer bij toeristen, is het levensgroot beeld van Adolphe Sax op een zitbank in de rue Sax, de vroegere rue Neuve. Op zijn schoot rust uiteraard een saxofoon. Het brons van zijn knie is opvallend blinkend, het bewijs dat honderden toeristen zich op die knie laten fotograferen. Achter de bank bevindt zich ergens de plek waar Adolphe Sax op 6 november 1814 geboren werd. De perceelindeling werd in de loop van de voorbije tweehonderd jaar verschoven, waardoor niet meer met zekerheid te achterhalen is waar hij nu juist geboren werd, een pietluttigheid natuurlijk. Maar het wijst er wel op dat Dinant door de geschiedenis niet gespaard werd. Enkele stadsbranden en twee wereldoorlogen hebben hun sporen achtergelaten en vele andere weer uitgewist. Het vermoedelijk geboortehuis werd in 1914 verwoest en het gebouw dat er nu staat is duidelijk een product van de heropbouw na de Tweede Wereldoorlog.

HET HUIS VAN MIJNHEER SAX

Hoe dan ook, op deze plek wordt de herinnering aan Adolphe Sax gekoesterd. Het gelijkvloers staat open voor het publiek als 'La Maison de Monsieur Sax', een perma-

Adolphe Sax, gravure naar Charles Bagniet (1814-1886) met opdracht "à mon ami V.[alentin]Bender", ondertekend Adolphe Sax Adolphe Sax

Trombone met zes onafhankelijke ventielen en zeven bekers, Adolphe Sax, Parijs, 1876

MIM, BRUSSEL

Sax 2000

nente tentoonstelling rond leven en werk van Adolphe Sax, het hele jaar door gratis toegankelijk, zeven dagen op zeven.

Groot is de ruimte niet, maar de opstelling is multimediaal, smaakvol en origineel. De teksten zijn bondig en informatief, aangevuld met citaten en een selectie klankfragmenten, alles keurig in het Frans, het Nederlands en het Engels. De volledige informatie wordt nog eens in een notendop gevisualiseerd in een verhelderende beeldmontage. Plaatsgebrek maakt vindingrijk. Getuigenissen van tijdgenoten en beroemde musici staan te lezen in een bovenmaatse klapper waarin je naar believen kan bladeren. Originele stukken zal je hier niet aantreffen, behalve dan die ene saxofoon in zijn feestelijk versierd schrijn. Dit gebrek aan originelen wordt elders wel goedgemaakt.

GROOTSTE SAX-TENTOONSTELLING OOIT

Het Muziekinstrumentenmuseum in Brussel zet alle zeilen bij voor een groots opgevatte tentoonstelling over Adolphe Sax. Hiervoor verdwijnt de vaste collectie van

de vierde verdieping tot begin 2015 integraal in de motenbollen. Het museum gaat er prat op de grootste verzameling instrumenten van Sax te bezitten, maar heeft ook bruiklenen van ver over de grenzen aangetrokken. Vier afdelingen brengen een integraal beeld van Adolphe Sax: Sax de uitvinder, Sax de ondernemer, Sax zelf, Sax na Sax. De organisatoren zijn formeel: zo grondig zijn leven en werk van Adolphe Sax nog nooit belicht.

UITVINDEN ALS FAMILIETREK

Zo blijkt dat die man bezeten was door een ware innovatiedrang en een ongekennde vitaliteit. Het uitvinden zit hem in het bloed. Hierbij is de rol van zijn vader Charles-Joseph Sax niet te onderschatten. Vader Sax is een autodidact die het tot instrumentenbouwer brengt en zelfs hofleverancier van Koning Willem I wordt. Hij bouwt houten en koperen blaasinstrumenten, maar ook violen en piano's. Er staan meerdere patenten op zijn naam. Hij is een rusteloos zoeker en hij vervolmaakt zijn instrumenten, een vaardigheid waarbij hij zijn zoon Adolphe betreft en wiens aanleg hij onderkent en stimuleert.

Buitenzicht en zaalzichten van La Maison de Monsieur Sax in Dinant

Monogram "A.S." van de firma Adolphe Sax, gegraveerd op cornet, Adolphe Sax, Parijs, 1854
MIM, BRUSSEL

Eerste octrooi voor de saxofoon, 1846
ARCHIEF I.N.P.I., PARIJS

Altsaxofoon, Adolphe Sax,
Parijs, 1863

MIM, BRUSSEL

Altsaxofoon, Grafton,
Londen, 1950-1960

MIM, BRUSSEL

info

Tentoonstellingen:

SAX 200

Van 8 februari 2014 tot

11 januari 2015

Open: dinsdag t.e.m.

vrijdag van 9.30 tot

17.00 uur, zaterdag en

zondag van 10.00 tot

17.00 uur

Gesloten: maandag

Muziekinstrumenten-

museum

Hofberg 2-1000 Brussel

Tel. 02 545 01 30

www.mim.be

La Maison

de Monsieur Sax

Open: alle dagen van

9.00 tot 19 uur

Rue Sax 37-5500 Dinant

Tel. 082 21 39 39

www.dinant.be

Archief

Van snorhout tot

synthesizer:

OKV, 1980, p. 43-80

Het MIM Brussels

Muziekinstrumenten-

museum:

OKV, 2000 nr. 4

www.tento.be

die hem vijf kinderen schonk. Zij werden allemaal erkend. Louise Adèle Maor was van bescheiden afkomst en Sax, zich bewust van deze *mésalliance*, is nooit met haar getrouwd. Meer nog, hij legde het aan boord dat zij nooit in het openbaar verscheen. Toch zorgde hij ervoor dat zijn huisgenoten tijdens de belegering van Parijs in 1870 en de daaropvolgende Commune een veilig onderkomen vonden in het neutrale België, en meer bepaald in Dinant.

EEN ONSTERFELIJK INSTRUMENT

Het succes van de saxofoon wordt er niet minder op na de dood van zijn uitvinder. De bijzondere klankkwaliteit van het instrument maakt het geschikt voor sterk uiteenlopende genres: klassiek, jazz, harmonies en fanfares. In den beginne kende het zijn voor- en tegenstanders, maar nooit heeft het de weerstand opgeroepen van andere nieuwigheden zoals bijvoorbeeld de klarinet. Dat dankt het aan zijn warm timbre, een unieke sonoriteit. Merkwaardig toch, dit is een koperinstrument, weliswaar bespeeld met een rietblad dus zonder die typerende hardheid van de koperklank.

De mooiste appreciatie is wel die van Hector Berlioz in een lang artikel in *Le Journal des Débats* van 12 juni 1842. Uiterst minutieus beschrijft hij het onbeschrijflijke: de absoluut unieke klank van een saxofoon. Geniet mee: "Zijn belangrijkste verdienste, volgens mij, is de afwisselende schoonheid van zijn accent dat soms ernstig en dan weer rustig klinkt, vol hartstocht en dan weer dromerig of weemoedig, of als de verzwakte weerklank van een echo, zoals het vage geweeklaag van de bries in het bos, of, nog beter, zoals de geheimzinnige zinderingen van een klok lang nadat ze werd aangeslagen, geen enkel ander instrument heeft deze vreemde klank die aan de rand van de stilte ligt." Om stil van te worden...

CLINTON EN SAX

Maar in Dinant denken ze aan juichen en dat is ook wat ze deden toen in januari 1994 de Association Internationale Adolphe Sax de honderdste verjaardag van de sterfdag van Sax aangreep om een saxofoon aan de Amerikaanse president Bill Clinton te overhandigen, toen die op bezoek was in Brussel. De president, een fervent saxofonist, glunderde van oprechte tevredenheid. Het was net of hij dacht: 'Eindelijk een geschenk waar je écht iets aan hebt.'

Rik Sauwen

Geniet van kunst... en van fiscale voordelen

U bezoekt graag musea en tentoonstellingen. Via het tijdschrift *Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen* ontdekt u minder bekende fijne musea, jonge kunstenaars, kleinere markante tentoonstellingen. Elk nummer neemt de tijd voor een gestoffeerde kennismaking met een brede waaier aan boeiende thema's. U krijgt gratis de Museumkaart die recht geeft op reducties in tal van musea. U ontvangt de uitgebreide tentoonstellingsagenda. En op de OKV-website vindt u actuele informatie over alle musea en tentoonstellingen.

Kortom, dank zij *Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen* kan u extra genieten van kunst en... nu ook van een fiscaal voordeel.

Voor giften vanaf 40 euro ontvangt u een attest dat u kan inbrengen bij uw belastingaangifte. Uw bijdrage zal *Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen* investeren om u en nog meer lezers beter te informeren over kunst en erfgoed van bij ons, via het tijdschrift en de website. Stort uw bijdrage (minimum 40 euro) op rekeningnummer BE67 4480 0073 6187 van *Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen*, met vermelding 'fiscaal attest'. U ontvangt het attest via de post.

openbaar
kunstbezit
vlaanderen
OKV